

Publikacije o dramatik in gledališču na Slovenskem (1972–1974)

Pričujoči bibliografski pregled nadaljuje dve prejšnji objavi, ki sta popisali slovensko teatrološko literaturo od prvih samostojnih publikacij do leta 1965 in od leta 1966–1972 (Dokumenti II, 1966, 245–267 in VIII, 1972, 94–105). Popis je urejen po istih načelih, ki so bila že tam obrazložena, le da smo to pot dodali vsaki enoti še vsebinsko oznako publikacije. V načrtu imamo — kolikor bodo v prihodnjih letih sredstva na voljo — ponatis vseh teh popisov v enotni samostojni publikaciji; ta naj bi, kakor je bilo že spočetka zamišljeno, imela tudi tretji del — bibliografijo slovenske gledališke periodike. V tem ponatisu bi imele vse popisne enote, tako kakor v pričujoči objavi, tudi kratke oznake posameznih publikacij.

I. IZVIRNE SLOVENSKE PUBLIKACIJE

1 »*Slava Klavora*«. Maribor. Kulturno umetniško društvo »Slava Klavora«, Maribor. Ob dvajsetletnici ustanovitve. (1947–1967.) (V Mariboru, t. Mariborski tisk 1967.) 74 str. 8°. Ilustr.

Zbornik ima na prvem mestu članek o delu in rasti društva, zatem pa najprej gradivo, ki govori o delovanju moškega pevskega zbora. V drugem delu so podatki o delu dramske skupine, pionirske in mladinske gledališke sekcije in o vodstvu društva.

2 *Lutkovno gledališče KUD Jože Hermanko*. Maribor. [Dvajset] 20 let lutkovnega gledališča KUD Jože Hermanko, Maribor. 1948–1968. (Maribor, t. Mariborski tisk 1968.) 44 + (II ov.) str. 8°. [Ov. nasl.] Ilustr.

Brošura je zbir ocen posameznih značilnejših predstav ter novic o gledališču, kakor so jih prinesli različni časniki. Med pisci velja omeniti Branka Rudolfa (Spomini na lutkarstvo v Mariboru tik po osvoboditvi), igralko Mileno Godinovo (Spomini igralko) ter Jožeta Pengova (Na festivalu v Karlovih Varjih). Na koncu so zapisani vsi sodelavci tega gledališča od 1948 do 1968.

3 *Prešernovo gledališče. Kranj*. [Petindvajset] 25 letnica Prešernovega gledališča, Kranj. (... pripr. ur. odbor: Jože Kovačič in Saša Kump.) — Kranj, (t. Tiskarna Inštituta Golnik) 1970. 60 str. 8°. [Ov. nasl.] Ilustr.

S pomočjo pričevanj spremljevalcev in ustvarjalcev PG se seznanimo s prizadevanji in razvojem PG od 1945 do 1970. Pričevanja govore o štirih dobah: o prvi amaterski (1945 do 1950), o dobi poklicnega gledališča (1950 do 1957), o drugi amaterski (1957 do 1966) in o tretji amaterski (1966 do 1970). Sledijo sezname igralcev, predstav in gostovanj v Prešernovem gledališču v tem obdobju.

4 *Frelih Emil*. Emil Frelih: Iz gledališkega sveta. Maribor, Obzorja, (t. Mariborski tisk) 1972. 294 + (VI) str. 8°. Ilustr.

Izdano ob štiridesetletnici avtorjevega gledališkega delovanja.

Knjiga obsega nad 60 zapisov o gledaliških značilnostih, iskanjih, uprizoritvah, scenah in kostumih, stavbah in mehanizmih v Evropi,

Afriki, Ameriki in Aziji, kakor jih je videl in doživel avtor na potovanjih po svetu. Knjiga je ilustriрана v glavnem prizori iz opernih, baletnih in dramskih del).

5 Goldoni na slovenskem odru. (... ur. kataloga Filip Kalan Kumbatovič.) (Ljubljana), Akademija za gledališče, radio, film in televizijo, (t. Scena) 1972. 46 + (I) str. + pril. 8°. (Informacije in raziskave. 3.) Ilustr.

Vzpor. nasl. in tekst v francoščini.

Katalog se prične z uvodom Filipa Kalana, v katerem je razložena ureditev razstave. Sledi popis eksponatov (I. Gledališče in slikarstvo XVIII. stoletja, II. Dokumenti o Goldonijevem življenju in o njegovi zvezi s slovenskim ozemljem, III. Slovenske uprizoritve Goldonijevih komedij na poklicnih odrih med leti 1876—1971). Na koncu je 7 prizorov iz Goldonijevih iger v slovenskih gledališčih.

6 Inkret Andrej. Andrej Inkret: Gledališki feljtoni. V Ljubljani, Cankarjeva založba, (t. Tiskarna učnih delavnic) 1972. 368 + (III) str. 8°.

Avtor se je v pričujočih spisih dotaknil najrazličnejših idejnih, moralnih in eksistencialnih vprašanj v delih W. Shakespeara, E. Ionesca in J. Osborna ter domačih Drabosnjaka, I. Cankarja, M. Remca, I. Mraka, F. Benedetiča, P. Božiča in V. Zupana ter režijskih iskanj M. Koruna. Spisi so nastali v času od 1964 do 1969. Knjigo je pisatelj posvetil igralcu Tonetu Slodnjaku.

7 Koblar Francè. Francè Koblar: Slovenska dramatika. Prva knjiga. (Od začetkov do naturalizma.) Ljubljana, Slovenska matica (t. Delo) 1972. 290 + (II) str. 8°. Ilustr.

Razvoj od začetkov slovenske dramatike do Finžgarjeve ljudske igre avtor oriše v sedmih poglavjih: dramske prvine in prvi začetki (ljudske šege in navade, jezuitske igre, pasijoni, Linhart, Cop in Smole, Drabosnjak, Levstik); etailniška dramatika (Bleiweis, Vilhar); Dramatično društvo; sedemdeseta leta (Stritar, Jurčič); osemdeseta leta, začetek devetdesetih (Vošnjak, Medved); naturalizem (Robida, Funtek, Gangl, Aškerc, Kvedrova, Meško, Milčinski, Detela); ljudska igra (Finžgar, Stoka, Govekar). Poleg opomb, povzetka v francoščini in kazala osebnih imen so v knjigi še podobe dramatikov, rokopisov in naslovnih strani knjig.

8 Med Artaudom in Brechtom. Izbr. in ur. Andrej Inkret. Ljubljana, (t. Jože Moškrič) 1972. 232 str. 8°. (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega. 59.)

Na začetku je študija Andreja Inkreta »Med Artaudom in Brechtom«, zatem pa prevodi

razprav naslednjih avtorjev: G. Craiga (Igralec in nad-marioneta), A. Appie (Režija in njena prihodnost), S. I. Witkiewicza (Nezasičenost z obliko), A. Artauda (Gledališče krutosti I in II) ter B. Brechta (Mali gledališki katekizem).

9 Ruški letni oder. Ruški letni oder '72. (Odg. ur. Adalbert Arlati.) (Ruše, Delavsko prosvetno društvo »Svoboda«, t. Ptujaska tiskarna 1972.) 41 + (ov.) str. 8°. Ilustr.

Ov. nasl.: Ruše. 300 let ljudske kulture.

Publikacija vsebuje dva članka o zgodovini Ruš (Dušan Poljanec: Ruše skozi stoletja in Majda Cuček: Iz kulturne preteklosti Ruš), osrednji članek Majde Cuček: Stirideset let letnega gledališča v Rušah, s seznamom uprizorjenih del in igralcev ter članka Andreja Vovška o Janku Glazerju in Dušana Poljanca o kmečkih puntih. Podobe kažejo ruške gledališke delavce in nekaj prizorov iz uprizorjenih iger.

10 »Slava Klavora«. Maribor. Kulturno umetniško društvo »Slava Klavora«, Maribor. Ob petindvajsetletnici ustanovitve. (V Mariboru, t. Pomurski tisk 1972.) 72 str. + 1 pril. 8°. Ilustr.

Publikacija nas najprej seznanja z delom in rastjo društva, zatem pa ločeno prikaže obe veji njegovega udejstvovanja: najprej pevsko, nato gledališko (prvo in drugo desetletje, prodor na mednarodno prizorišče, mladinsko in pionirsko sekcijo, seznam igralcev, priznanja, odličja in nagrade gledališča in posameznikov, vodstvo društva od 1947 do 1972 ter sedanje vodstvo.)

11 Slovenski gledališki leksikon. Ur. Smiljan Samec. Ljubljana, (t. Jože Moškrič) 1972. 8°. (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega. 56, 57, 58.) 3 d.

1. A—J. 260 str.

2. K—P. Str. 261—560.

3. R—Z. Str. 561—866 + (II) str.

Leksikon je nastal na osnovi V. Smolejevega Slovenskega dramskega leksikona I—II, ki je izšel v isti zbirki 1961. in 1962. leta, vendar upošteva ne le dramsko gledališče in književnost, ampak tudi druge gledališke veje ter posreduje osnovne podatke o osebah, ki so pri nas vidneje delovale na področju dramskega in opernega gledališča ter baleta pa tudi filma, lutkarstva ter radijske in televizijske igre. V leksikon so torej uvrščeni dramatik, skladatelj, režiserji, dirigenti, dramaturgi, koreografi, igralci, operni in baletni solisti, libretisti, prevajalci, scenografi, kostumografi, gledališki organizatorji, kritiki, publicisti in zgodovinarji. Omenjeni so praviloma samo slovenski gledališki delavci, tuji so upoštevani le, če so pri nas delali dalj časa in bili v naših gledališčih angažirani. Pač pa so vključeni tudi tisti slovenski gledališki umetniki, ki so se uveljavili na tujem.

12 Slovensko narodno gledališče. Drama. Ljubljana. Drama, Slovensko narodno gledališče, Ljubljana. [Zbornik.] (Ur. ... Mojca Vogelnik.) Ljubljana, (t. Železniška tiskarna 1972). (40) str. 8°. Ilustr.

Publikacija je album fotografskih portretov celotnega umetniškega ansambla ljubljanske Drame v sezoni 1972/73, ob katerih so biografski podatki in podatki o delu posameznika. Vmes je posejanih nekaj celostranskih prizorov iz iger, uprizorjenih v zadnjih letih, in krajši in daljši citati domačih in tujih gledaliških in kulturnih delavcev o pomenu gledališča in o razvojnih poteh slovenskega gledališča. Objavljena sta tudi dva seznama: seznam nagrad in odlikovanj, ki jih je Drama prejela po drugi vojni, ter seznam gostovanj Drame v tujini od 1951 do 1973.

13 Šega Drago. Drago Šega: K zgodovini Dramatičnega društva v Ljubljani. [Ljubljana, t. Jože Moškrič] 1972. Str. 113—138. 8°. [Ov. nasl.] Iz: Dokumenti Slovenskega gledališkega muzeja. Knj. 8. Št. 20.

Avtor je v zapuščini politika Ivana Murnika, ki je bil odbornik in kasneje predsednik Dramatičnega društva, našel več dokumentov in pisem, ki sodijo v arhiv Dramatičnega društva. Tu objavlja in komentira najpomembnejše: dva sejna zapisnika iz l. 1880 in 1882, Erjav-

čevo kritiko Jurčičeve Veronike Deseniške, Kersnikovo oceno igre neznanega avtorja z naslovom Črnogorka, dvoje Hostnikovih in eno Nollijevo pismo.

14 Zupančič Mirko. Mirko Zupančič: Gledališki zapisi in eseji. Maribor, Obzorja, (t. Mariborski tisk) 1972. 204 + (III) str. 8°. (Razpotja. 23.) Z avtorj. sl.

Avtor v prvem delu knjige ponatisne 35 kritik uprizoritev v ljubljanski Drami v času od 1967 do 1971; med njimi je kar 13 del slovenskih dramatikov. V drugem delu objavlja zapise eseje o gledaliških vprašanjih, med njimi esej o povojni slovenski dramatiki in gledališču ter o režiserju M. Korunu. Na koncu je daljši esej Tarasa Kermaunerja »Estetika skušane in izkušene človečnosti«, ki opredeljuje in ocenjuje gledališko kritiko M. Zupančiča.

15 Zupančič Mirko, Mirko Zupančič: Literarno delo mladega A. T. Linhartar. V Ljubljani, Slovenska matica, (t. Delo) 1972. 123 + (IV) str. 8°. (Razprave in eseji. 17.) Ilustr.

Osrednjo temo avtorjeve raziskave predstavljata tragedija »Miss Jenny Love« in zbirka »Blumen aus Krain«, od katerih je odvisno razumevanje celotne osebnosti našega prvega dramatika. Pri tem avtor korigira nekatere formulacije posameznih literarnozgodovinskih študij v zvezi z Linhartom (vrednotenje Denisa in Sonnenfelsa ter posamezne predromantične

poteze v Linhartovi nemški literaturi). V knjigi je tudi nekaj podob, med njimi trlje prizori iz prve uprizoritve »Miss Jenny Love« v ljubljanski Drami 1967.

16 Albreht Fran. Fran Albreht: Gledališke kritike. 1951—1960. Izbr. in ur. Bojan Štih. V Ljubljani, Slovenska matica (t. Delo) 1973. 310 + (III) str. 8°. (Razprave in eseji. 18.) Z avtorj. sl.

Knjiga z uvodno besedo Bojana Štiha obsega nad 70 Albrehtovih gledaliških kritik in poročanj o gledaliških dogodkih v letih od 1951 do 1960. Avtor ne piše samo o domačih premierah v ljubljanski Drami, ljubljanskem lutkovnem gledališču in mariborski Drami, ampak tudi o gostovanjih tujih (Burgtheater, Kitajci, moskovsko gledališče Maksima Gorkega, praško Narodno gledališče) in jugoslovanskih gledališč (Narodno in Jugoslovansko iz Beograda, Hrvatsko in Zagrebško dramsko iz Zagreba, sarajevsko in novosadsko gledališče).

17 Brenk France. Biografija [in] bibliografija Franceta Brenka. (Zbr. in ur. Slavka Lokar.) (V Ljubljani, t. Scena 1973.) Str. 545—565 + (I) str. 8°. Iz: List Akademije za gledališče, radio, film in televizijo. Št. 11.

Dvema stranema biografije sledi bibliografija, razdeljena v naslednja poglavja: leposlovje, članki in razprave o filmu, ocene jugoslovanskih in tujih filmov, članki in eseji o gledališču, razno, prevodi, uredništvo ter na koncu zapiski o Francetu Brenku.

18 »Franc Kotar«, Trzin. [Petdeset] 50 let KUD »Franc Kotar, Trzin. [1923 do 1973.] (Sest.: Marjana Ručigaj.) (Trzin, t. Delavska univerza Domžale 1973.) (X) + 33 + (I ov.) str. 8°. [Ov. nasl.] Ilustr.

Jedro knjižice je kronika petdesetletnega gledališkega dela KUD »Franc Kotar« v Trzinu. Obdelano je vsako leto posebej (dogodki, odbori, uprizoritve in prireditve).

19 Grabnar Boris. Boris Grabnar: Televizijska drama in drama televizije. Ljubljana, (t. Jože Moškrič) 1973. 316 + (III) str. 8°. (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega. 60.) Ilustr.

Avtor obravnava pojem televizijske drame in ga osvetli v primerjavi z radijsko, filmsko in gledališko dramsko literarno obliko. Poglavlja o eksplikaciji estetske metode, materialne narave, jezika in dramske oblike televizijskega medija zaključijo s pregledom slovenske televizijske drame v sklopu mednarodnih tokov ter

doda seznam izvernih slovenskih dramskih del v štirih medijih od 1958 do 1972. Seznamu del, ki jih je uporabljal, sledi še bibliografija domačih člankov in razprav o televiziji ter tovrstnih elaboratov in raziskovalnih nalog Inštituta za sociologijo in filozofijo pri Univerzi v Ljubljani. V knjigi je tudi 20 fotografij, v glavnem portretov iz slovenskih TV dram.

20 Javoršek Jože. Jože Javoršek: Samotni jezdec. (V Ljubljani, Partizanska knjiga, t. Tone Tomšič 1973.) 272 + (V) str. 8°.

Gre za dnevnik, v katerega avtor vpisuje svoje vtise o slovenskem kulturnem življenju. Gledališču je namenjen prvi del knjige (str. 7 do 101), kjer se srečujemo z dogodki in osebami, zapletenimi v »krizo ljubljanske Drame« od srede novembra 1970 do srede februarja 1973, ko je bil pisec član dramaturškega kolegija tega gledališča.

21 Koblar Francè. Francè Koblar. Slovenska dramatika. Druga knjiga. (Od konca devetnajstega stoletja do začetka druge svetovne vojne.) Ljubljana, Slovenska matica (t. Delo) 1973. 290 + (II) str. 8°. Ilustr.

V drugem delu zgodovine slovenske dramatike se seznanimo z dobo od konca 19. stoletja do začetka druge svetovne vojne. Knjiga ima naslednja vsebinsko-oblikovno opredeljena poglavja: moderna (Kristan, Cankar, Zupančič), dramatika ob moderni, vključno z medvojno dramatiko (Kraigher, Sorli, Robida, Golar, Novačan, Lipah, Pregelj, Lovrenčič itd.), prvi rod ekspresionistov (Jarc, Cerkvenik, Mrak, Grum, Snuderl), novejša ljudska igra (Jalen, Vombergar, Golia, Petančič), mladinska dramatika ter na koncu obdobje nove stvarnosti in socialnega realizma (Kreft, Bartol, Kranjc, Seliškar, Čufar, Moškrič, Brnčič, Trdinova, Čajnkari itd.). Objavljenih je mnogo fotografij piscev, rokopisov in knjižnih izdaj.

21 a Koncert Slovenskega okteta ob odkritju spominskega obeležja gledališkemu igralcu Stanetu Severju v Škofji Loki. Škofja Loka, (t. Tone Tomšič v Ljubljani) 1973. (18) str. 8°. Ilustr.

Ob zgoraj omenjeni priložnosti je izšla brošura, ki obsega štiri kratke spominske članke: najprej sporočilo pevca Slovenskega okteta Toneta Kozlevčarja, da je kipar samouk izdobil Cankarjevega hlapca Jerneja nalašč v trajno spominjanje na velikega igralca; nato članek, v katerem Zdravko Krivina popisuje Severjevo gostovanje v Škofji Loki v »Krotkem dekletu« ter nastanek zamisli o Severjevem skladu; esejistični zapisek Toneta Pavčka, ki pričuje o umetniški in moralni zavesti Staneta Severja; na koncu je objavljen nagovor Dušana Moravca ob odprtju Severjeve raz-

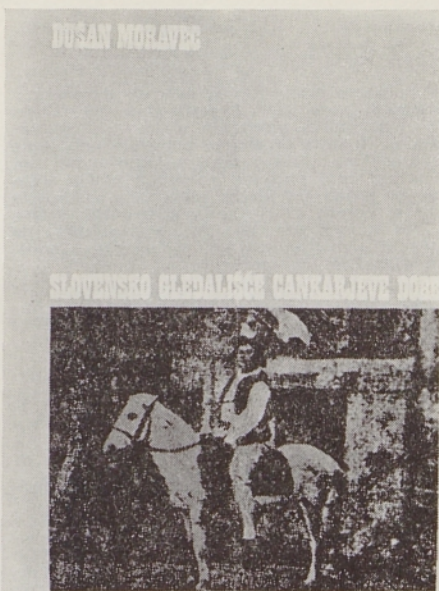
stave v Skofji Loki (1971). Objavljenih je tudi šest igralskih portretov našega velikega gledališkega umetnika.

22 Korošec Ladko. Ladko Korošec: Na tista lepa pota . . . Ljubljana, (Partizanska knjiga, t. Tone Tomšič) 1973. 224 + (I) str. + pril. 8°. Ilustr.

Pevec popisuje svojo mladost, prvo srečanje z gledališčem, pevsko šolanje in začetke v ljubljanski Operi, zatem pa se posveti gostovanjem po vsem svetu, pa tudi delu v domači operni hiši in koncertom med ljudstvom, kamor se je zmerom rad podajal. Na koncu so najprej odlomki iz tujih ocen njegovega umetnosti, nato pa 16 strani fotografij iz njegovega življenja.

23 Lutkovno gledališče. Ljubljana. Lutkovno gledališče Ljubljana. (25 let.) (Ur. Matjaž Loboda [itd.] Fotogr. Božo Štajer [itd.].) Ljubljana, (t. Učne delavnice) 1973. (64) str. 8°. Ilustr.

Publikacija prinaša na prvem mestu študijo Janka Kosa »Iz tradicije v moderno lutkarstvo«, ki obravnava umetniški razvoj ljubljanskega lutkovnega gledališča od 1945 dalje. Sledi kronološki pregled uprizoritev (pisec, naslov igre, režija, lutke, scena, datum premiere) od 1948 do 1973, zatem seznam rednih članov (s fotografijami) in zunanjih sodelavcev v jubilejnem letu, potem seznam piscev, prevajalcev, režiserjev, scenografov, oblikovalcev lutk, skla-

dateljev itd. v dobi 25 let, na koncu pa članki Matije Milčinskega (Lutka, samostojno izrazno sredstvo), Naceta Simončiča (Lutke v televizijskem programu) in Dušana Hrovatina (Slovenski lutkovni film).

24 Naša beseda. 1973. Naša beseda. Priročnik za režiserje in vodje sodelujočih gledaliških skupin. (Ur.: Dušan Gačnik.) (Ljubljana, Center za obveščanje in propagando pri Republiški konferenci ZMS, t. Slovenija [1973].) 36 + (I ov.) str. + 1 pril. 8°. [Ov. nasl.]

Poleg treh »repertoarnih svetovalcev« (za mladinske gledališke skupine, za kulturno vzgojne klubske programe in za pionirske gledališke skupine, so v brošurici še članki Miloša Mikelna (Feljton o dobrih in slabih igrah), Marjana Beline (Režiserjevo delo ob pripravi na režijo), Janeza Povšeta (Nekateri problemi mizanscene) in Poldeta Bibiča (Tehnika gledališkega igranja).

25 Repertoar slovenskih gledališč. Répertoire des théâtres slovènes. 1967 do 1972. Dopolnilo h knjigi Repertoar slovenskih gledališč 1867—1967. (Popis priprav. Majda Clemenz in Mojca Kaufman.) V Ljubljani, [t. Jože Moškrič] 1973. 106 + (II) str. 8°. Iz: Dokumenti

Slovenskega gledališkega muzeja.
Knj. 9. Št. 22.

Gre za popis dramskih in opernih predstav v slovenskih gledališčih, ki so v obdobju 1967 do 1972 imela status poklicnih ustanov in so delala s poklicnimi igralci in prirejala predstave v slovenskem jeziku; tako so upošteevane na eni strani tudi občasne eksperimentalne skupine, na drugi pa Stalno slovensko gledališče v Trstu, četudi deluje zunaj državnega ozemlja. Na koncu (str. 95—106) so dopolnitve in popravki temeljne knjige »Repertoar slovenskih gledališč 1867—1967«.

26 Škerlj Stanko. Stanko Škerlj: Italijansko gledališče v Ljubljani v preteklih stoletjih. II teatro italiano a Ljubljana nei secoli passati. Ljubljana, (t. Jože Moškrič) 1973. 504 str. + pril. 8°. (Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Razred za filološke in literarne vede. Dela. 26.) Ilustr.

V obsežnem uvodu obravnava avtor dramatiko in gledališče na naših tleh v času pred italijanskimi gostovanji. Zatem v treh delih oriše najprej začetke italijanskega gledališča v Ljubljani, njegov razmah do sedemdesetih let XVIII. stoletja, najprej v javnih lokalih in nato v novem Stanovskem gledališču in končno upadanje tja do delovanja v letih Ilirskih provinc. Četrti del posveti »sklepnim razmišljanjem«: o novostih, ki jih je prineslo Slovincem, o njegovem vplivu na razvoj naše umetnosti in kulture ter o sledovih italijanskega gledališča v naši književnosti in kulturi sploh. Knjiga ima mnogo podob (portreti, prizori iz iger, rokopisi, gledališke stavbe itd.).

27 Tomše Dušan. Dušan Tomše: Razvinitost gledališke dejavnosti na Slovenskem. Ljubljana, Kulturna skupnost Slovenije 1973. (II) + 68 + (I) str. 8°. (Študije in gradiva. 2.)

Avtor obravnava dejavnost slovenskih poklicnih in amaterskih gledališč, kakor jo je bilo mogoče registrirati in analizirati v letu 1973. V središču pozornosti je družbeni in kulturni pomen gledališč, ugotovitve pa so podkrepnjene s fizičnimi in finančnimi podatki. Poglavju s statističnimi podatki sledi obravnava o razširjenosti gledališč (obiskovanje gledališča — kdo in koliko, pridobivanje občinstva, gostovanja), o programski in organizacijski usmeritvi ter o gmotnem položaju gledališč.

28 Zupan Vitomil. Vitomil Zupan: Sholion. Maribor, Obzorja, (t. Ljudska pravica v Ljubljani) 1973. 176 + (III) str. 8°. (Znamenja. 39/40.)

Avtorjev »sholion« (pripomba, komentar) je podan s posebnim ozirjem na mehanizem postavitev in odnos do tako imenovanega sporo-

čila, t. j. do enega temeljnih problemov sodobnega gledališča oz. gledališča 1972, ki ga avtor še posebej obdela. Ob pogojih ustvaritve gledališke predstave, ki so: osnova (tekst), realizacija, avditorij in odmevi (kritike itd.), ugotavlja, da je zanemarjanje gledaliških piscev negativno za življenje gledališča; da režija v smislu »totalnega gledališča« onemogoča stremljenje h gledališki enotnosti; da ni režije brez temeljne teorije o razvoju gledališča in teorije konkretne predstave posebej; da imajo režiserji, ki obvladajo gledališki mehanizem, docela prav, ko kritizirajo »negledališko« pisanje piscev; da vse kaže na sintezo prihodnosti, nastalo iz dveh obstoječih tez simbolističnega (blago-nihilističnega) in usodnobjnega karakterja.

29 Moravec Dušan. Jurak Mirko. W. Shakespeare: Zbrana dela. [Knj. 14.] Ljubljana, Drž. založba Slovenije, (t. Delo) 1973 (1974). 560 + (II) str. 8°.

Vsebina:
(Poezija.)

Raleigh Walter: Shakespeare. Str. 137—331.

Moravec Dušan: Shakespeare pri Slovencih. Str. 333—497.

Jurak Mirko: Vloga in pomen virov za Shakespeareovo dramatiko. Str. 499—545.

Poleg Shakespeareovih pesnitev so v knjigi še tri študije o njem: Raleighova, Moravčeva in Jurakova. Prva (Shakespeare) nam predstavi Shakespeara kot celovito osebnost širokega in nepristranskega pogleda, vidca in hkrati skeptika, ki je poznal stisko razdvojenega duha in trpel pod jarmom domišljije, njegovo življenje in delo, njegovo poezijo in gledališče z njegovimi zgodbami in značajji. Druga (Shakespeare pri Slovencih) razpravlja o prvih srečanjih Slovincem s Shakespeareom, o prvih poskusnih prevodih, o prvih uprizoritvah in knjižnih izdajah prevodov, o Cankarjevem in Župančičevem prevajanju Shakespeara in o uprizoritvah do druge vojne, končno pa o srečavanju Slovincem s Shakespeareom od osvoboditve pa do 1971. Tretja študija (Vloga in pomen virov za Shakespeareovo dramatiko) podaja in razlaga vire za motive in zgodbe Shakespeareovih iger.

30 Javoršek Jože. Jože Javoršek: Esej o Molièru. Ljubljana, Drž. založba Slovenije, (t. Delo) 1974. 208 + (VIII) str. 8°. (Molière: Dela.) Z Molièrovo sl.

Esej spremlja Molièrovo življenje od rojstva do smrti, hkrati pa opisuje in razčlenjuje vsa njegova dela ter njihove prve izvedbe. Na koncu je pregled dogodkov (na eni strani Molièrova življenjska pot, na drugi hkrati dogodki v svetu in pri nas na Slovenskem) ter bibliografija (dela o Molièru, ki jih je avtor uporabljal).

31 Linhartova soba v Radovljici. [Razstavni katalog.] (Ur. Mirko Mahnič) Ljubljana, Slovenski gledališki muzej,

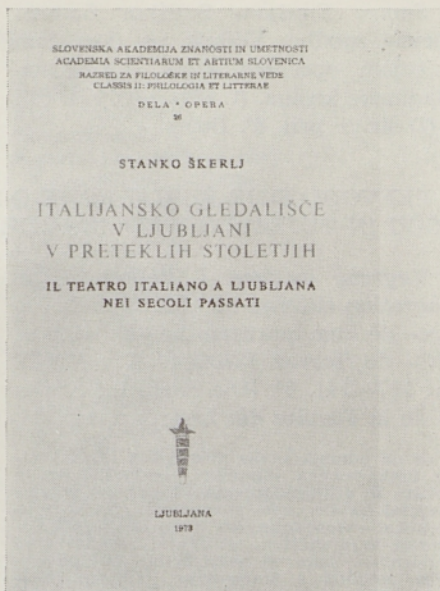
(t. Jože Moškrič) 1974. 16 + (II ov.) str. 8°. Ov. nasl. Ilustr.

Uvodu, ki podaja historiat Linhartove sobe v Radovljici, sledo podatki in oznake Linhartovega celotnega (ne le gledališkega) dela, seznam vseh ponatisov Micke in Matička ter kronološki pregled poglavitnih člankov in razprav o našem prvem dramatiku. Sicer pa so jedro knjižice podobe, povezane z Linhartovim življenjem in delom, naslovne strani njegovih del ter gledališko slikovno gradivo.

32 Moravec Dušan. Dušan Moravec: Slovensko gledališče Cankarjeve dobe. (:1892—1918.:) V Ljubljani, Cankarjeva založba, (t. Jože Moškrič) 1974. 334 + (II) str. + pril. 8°. Ilustr.

Knjiga obravnava slovenski gledališki čas med 1892. in 1918. letom. Ima šest poglavij (Zadnja ljubljanska leta Ignacija Borštnika, Pet sezon s češkim režiserjem Rudolfom Inemannom, Razmere in zapleti pred »Krpanovo kobilco«, Juvancičevo prizadevanje za boljše gledališče, Govekar — prvi ravnatelj Slovenskega gledališča in Razpad ljubljanskega gledališča in priprave za obnovitev), imensko kazalo in blizu šestdeset fotografij (portreti, skupinske slike, letaki, dokumenti).

32 a Potisk Stanko. Stanko Potisk: Slovensko ljudsko gledališče v Celju od 1954 do 1973. Pregled uprizoritev, predstav, gostovanj in števila obisko-

valcev od 24. aprila 1954 do 29. junija 1973. (Celje, Kulturna skupnost Celje, t. Aero 1974.) Str. 511—532. 8° [Čelni nasl.] Iz: Celjski zbornik. 1973/74.

Dvaindvajset strani obsegajoči pregled delovanja Ljudskega gledališča v Celju se neposredno navezuje na prav takšen pregled Branka Gombača, ki je bil sestavljen v sez. 1953/54 za celjski gledališki čas od septembra 1849 do aprila 1954. Popisovalec pri vsakem delu navaja: avtorja, naslov dela, oznako dela, datum premiere, prevajalca oz. prirejevalca, vse ustvarjalce uprizoritve (režiser, scenograf, kostumograf, koreograf in dr.) s celotno zasedbo, število predstav v matični hiši in na gostovanih ter število obiskovalcev.

33 Predan Vasja. Vasja Predan: Sinočnje premiere. Ljubljana, (t. Jože Moškrič) 1974. 352 str. 8°. (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega. 62.)

V knjigi je 120 ocen gledaliških uprizoritev in manifestacij, ki jih je avtor priobčeval kot gledališki kritik časnika Ljubljanski dnevnik v času od oktobra 1963 do marca 1968. Sledil je predstavam vseh ljubljanskih (Drama, Mala drama, MGL, Oder 57, AGRFT, Eksperimentalno gledališče, Metla 66, Studentski studio, Dramski studio, Skupina 312—860, Skupina »Stranski vhod«) in zunajljubljskih gostujočih, bodisi slovenskih (Celje, Maribor, Trst) bodisi drugih jugoslovanskih (Skopje, Tuzla, Zagreb, Beograd, Priština) gledališč. Zaradi omejenega obsega knjige pa avtor ni zajel številnih gostovanj tujih ansamblov.

34 *Samec Smiljan*. Smiljan Samec: Operne zgodbe. Vodnik po domačem in tujem opernem svetu. Ljubljana, Mladinska knjiga, (t. »Soča«) 1974. 614 + (I) str. + pril. 8°. Ilustr.

Knjiga podaja vsebine 333 opernih del 150 skladateljev. Ob vsaki vsebini najdemo še naslednje podatke: izvorni naslov, opredelitev dela, pisca besedila, skladatelja, leto krstne izvedbe ter nastopajoče osebe. Na koncu je abecedni seznam obravnavanih skladateljev in njihovih del. V knjigi je okrog 30 fotografij skladateljev in prizorov iz oper.

II. PREVODI, TUJE PUBLIKACIJE O SLOVENSKI DRAMATIKI IN GLEDALIŠČU IN TUJEZIČNE PUBLIKACIJE SLOVENSКИH AVTORJEV

35 *Veyrenc Jacques*. J. Veyrenc: Une adaptation slovène du »Mariage de Figaro« de Beaumarchais Le »Matiček se ženi« de Tomaž Linhart. Aix [1962]. Str. 117—141. 8°. [Ov. nasl.] Iz: Annales de la Faculté des Lettres d'Aix. 36.

Avtor ob pomoči analiz slovenskih raziskovalcev Linhartovega »Matička« ugotavlja, da je Linhart v svoji adaptaciji »Figarove svatbe« zmanjšal število oseb, poenostavil zaplet, opustil nekaj »nespodobnosti« in se odvedal nekaterim najdrznejšim satiričnim ostem, ki so v izvorniku. Tako ob nagli primerjavi slovenskega besedila s francoskim vzorcem utegnemo dobiti vtis osiromašenja in to zaradi okoliščin, v katerih je bilo napisano: potrebno je bilo preliščiti dunajsko cenzuro; šele vpletati slovenski jezik v gledališče; pisati za družbo, ki je bila po svojem sestavu, razvoju in okusu povsem različna od francoske.

36 *Groo-Kozak Jolanta*. Jolanta Groo-Kozak: Wezesna twórczość dramaty-czna Ivana Cankara. Warszawa 1968. Str. 63—70. 8°. [Čelni nasl.] Iz: Z Polskich studiów slawistycznych. Seria 3. Nauka o literaturze.

Avtorica ob prvih štirih Cankarjevih dramah ugotavlja, da so mu bili v njih bližji etični in psihološki problemi kot družbeni konflikti in spopadi. Vendar pa pri Maksu in Kantorju opaža, da se tudi pri Cankarju, podobno kot pri nemških simbolistih, začinja prehod od simbolističnega upora posameznika k problematiki družbenih konfliktov.

37 *Ludvik Dušan*. Dušan Ludvik: Die eggenbergischen Hofkomödianten. (Beiträge zur Geschichte der deutschen Wanderbühne im 17. Jahrhundert.) Ljubljana, University Press, [t. Jože

Moškrič] 1970. Str. 65—92. 8°. [Ov. nasl.] Iz: Acta neophilologica. 3.

Razprava govori o igralski kompaniji grofov Eggenberg v času od 1675 do 1700: o njeni ustanovitvi, kronologiji in topografiji, o sestavu in repertoarju.

38 *Ludvik Dušan*. Dušan Ludvik: Die Chronologie und Topographie der Innsbrucker Komödianten. (I.) (:1652 do 1676.) Ljubljana, University Press [t. Jože Moškrič] 1971. Str. 3—39. 8°. [Ov. nasl./ Iz: Acta neophilologica. 4.

Razprava obravnava usodo in delo »insbrških komedijantov« v zadnji četrtini 17. stoletja: njihov začetek, bogati itinerar, ki je večkrat zajel tudi Ljubljano, in končno njihov propad.

39 *Grotowski Jerzy*. Jerzy Grotowski: Revno gledališče. (Towards a Poor Theatre.) Prev. Tomaž Kralj. Ljubljana, (t. Jože Moškrič) 1973. 256 str. 8°. (Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega. 61.) Ilustr.

Gre za prevod dela sodobnega poljskega gledališkega ustvarjalca, v katerem obravnava raziskave in spoznanja, kakor so se mu porajala v 1959. leta ustanovljenem gledališču Laboratorij v Opoli. Najzanimivejši del knjige so poglavja o vzgoji igralca: fizične vaje, oblikovalne vaje, vaje igralske maske, tehnika glasu ter poglavja o treningu igralca in o njegovi tehniki ter o govoru v dramski šoli Skara. Prav na koncu so tudi Grotowskega načela (I.—X.), napisana za notranjo uporabo v gledališču Laboratorij. Knjiga je bogato opremljena s fotografijami predstav in treninga v Laboratoriju.

Raleigh Walter: Walter Raleigh: Shakespeare. Glej št. 29.